

УДК 331.1

Войченко Т.О.*кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки і менеджменту Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного***Леонтьєва І.О.***аспірант кафедри економіки і менеджменту Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного*

СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПОТОКАМИ ІНФОРМАЦІЇ В СЕРЕДОВИЩІ ВОДОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

INFORMATION FLOW IN WATER TRANSPORT COMPANY MEDIUM EFFECTIVE MANAGEMENT

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано існуючі теоретичні знання з управління потоками інформації на підприємстві. Досліджено умови створення оптимального інформаційного середовища водно-транспортного підприємства для отримання максимальних результатів діяльності підприємства. Для формування прикладних знань з організації максимально ефективного інформаційного середовища на підприємстві досліджено організацію роботи зчасного отримання інформації про планування діяльності підприємства в цілому, його проектів, роботу окремих відділів та працівників, а також інформації про результати діяльності підприємства, недоліки в роботі працівників, втрати робочого часу, погіршення продуктивності праці, виявлення причин та визначення заходів щодо їх усунення, що дасть змогу підприємству оптимально використовувати кадрові ресурси та досягти найбільш значних поточних та кінцевих результатів. Проаналізовано та досліджено джерела інформації та програмний інструментарій для створення інтерактивного інформаційного середовища.

Ключові слова: управління інформаційними потоками, інформаційне середовище, інтерактивне спілкування, джерела інформації, програмне забезпечення інформаційного середовища.

АННОТАЦИЯ

В статье проанализированы существующие теоретические знания по управлению потоками информации на предприятии. Исследованы условия создания оптимальной информационной среды водно-транспортного предприятия для получения максимальных результатов деятельности предприятия. Для формирования прикладных знаний по организации максимально эффективной информационной среды на предприятии исследована организация работы по своевременному получению информации о планировании деятельности предприятия в целом, его проектов, работе отдельных отделов и работников, а также информации о результатах деятельности предприятия, недостатках в работе сотрудников, потере рабочего времени, ухудшению производительности труда, выявлению причин и определению мер по их устранению, что позволит предприятию оптимально использовать кадровые ресурсы и достичь наиболее значительных текущих и конечных результатов. Проанализированы и исследованы источники информации и программный инструментарий для создания интерактивной информационной среды.

Ключевые слова: управление информационными потоками, информационная среда, интерактивное общение, источники информации, программное обеспечение информационной среды.

ANNOTATION

The article analyzes the existing theoretical knowledge of the company information flow management. Analyzed are the conditions of an optimal water-transport company information environment, to maximize company performance. To generate the applied

knowledge that gives the opportunity for the organization to maximize the information environment at the company, investigated are the organization of timely getting the information on company planning of its projects and the work of individual departments and employees, as well as the information on company performance results, shortcomings in the work of employees, loss of working time, productivity worsening. Identified are the causes and means to interact with the employees, which will allow the company to make optimal use of human resources and to achieve the most significant current and final results. Analyzed and investigated are the sources of information and software tools, to create interactive information environment.

Keywords: information flow management, information environment, interactive communication, information sources, information environment software.

Постановка проблеми. У сучасних складних умовах господарювання особливої актуальності набуває питання ефективності використання всіх ресурсів воднотранспортного підприємства. У підприємства виникає можливість зробити великий крок уперед завдяки результатам організованого труда. Оптимальне управління інформаційними потоками є при цьому інструментом для досягнення найбільш вагомих результатів у плануванні, отриманні та поточній роботі з інформацією. Неправильно організована робота з потоками інформації може обернутися для підприємства упущеними можливостями, втратою конкурентної переваги, стагнацією та неминучим періодом спаду.

Організація роботи ізчасного отримання інформації про планування діяльності підприємства в цілому, його проектів, роботу окремих підрозділів, відділів та працівників, а також інформації про результати діяльності підприємства, недоліки в роботі працівників, втрати робочого часу, погіршення продуктивності праці, виявлення причин та визначення заходів щодо їх усунення дасть змогу підприємству оптимально використовувати кадрові ресурси і досягти найбільш значних результатів.

На даному етапі розвитку економіки є необхідність організації ефективної роботи з внутрішніми та зовнішніми джерелами інформації персоналу воднотранспортного підприємства, що спрямовує наявні та потенційні компетен-

ції підприємства в цілому та компетенції персоналу зокрема на досягнення найвищих можливостей у розвитку та, відповідно, на отримання економічного ефекту та формування алгоритму такої організації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки дане питання аналізувалось багатьма українськими та іноземними науковцями, але не повністю сформована загальна система управління інформаційними потоками на підприємстві та в жодній із робіт не досліджена специфіка інформаційного середовища у сфері водного транспорту. Так, різним аспектам формування та функціонування інформаційного середовища на підприємстві присвячено роботи українських учених: С.М. Браїчевського [1], В.А. Верби [2], В. Власюка, О.М. Гавриша, В.М. Геєця, О.Д. Гудзинського, В.В. Дергачової, О.Г. Додонова, О.М. Іванової, Д.В. Ланде, С.А. Мезенцевої [3], С.В. Мельниченко [4], В.Є. Ніколайчука [5], Н.М. Овсянникової [6], В.Ф. Опаріна, Ю.М. Пахомова, А.В. Петровської, Л.А. Птициної [7], В.Г. Путятіна, М.С. Пушкаря, Н.Ю. Рекової, С.М. Савченко, Л.А. Сухаревої, М.В. Тарасюка [8], А.С. Татаринцевої [9], Н.П. Шульги, О.В. Шляги, а також зарубіжних науковців: А. Алчіана, С.Є Барікіна, Г. Беккера, З. Бжезинського, Й. Вебера, В.В. Годіна, В. Граждана, Т. Дайвінпорт, А. Дайле, Н.Г. Данілочкіної, А.М. Зевакова, Д.І. Ісаєва, О.А. Кареніної, О.М. Кармінського, О.В. Кострова, Е. Майєра, Р. Манна, З.П. Румянцевої, Г. Саймона, К. Фукоасаку, Ф. Хайєка, Д. Хана, П. Хорвата та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Більшість робіт вищезазначених учених присвячено аналізу фінансової та матеріальної логістичної інформації без урахування створення інтерактивного інформаційного середовища із загальних організаційних питань, питань кадрового забезпечення виконання поточної роботи та окремих проектів, без аналізу програмного забезпечення такого інформаційного середовища, умов та результатів його використання. Недостатнім є аналіз особливостей створення мікро- та макроінформаційного середовища на воднотранспортному підприємстві та управління таким середовищем.

Мета статті полягає у дослідженні різних аспектів управління інформаційними потоками на воднотранспортному підприємстві, а саме: створення, регулювання, контроль та постійне оновлення загальної системи управління інформаційними потоками мікро- та макросередовища, а також особливості роботи з програмним забезпеченням для ефективної роботи воднотранспортного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління як поняття – це зміна стану системи, що веде до досягнення поставленої мети [10, с. 15]. Для управління системою інформації процес управління визначається як спрямована дія на елементи системи для досягнення мети

і може бути представлений у вигляді інформаційного процесу, що зв'язує зовнішнє середовище, об'єкт і апарат управління [10].

Для успішної діяльності учасників ринку не викликає сумніву важливість інформаційного забезпечення: «Наявність інформації – головний детермінант ефективності функціонування політичних і економічних ринків» [11, с. 15]. Найбільш емним та точним є при цьому визначення інформаційних потоків як упорядкованої кількості інформаційних документів, що циркулюють в інформаційній системі [12, с. 24]. Відповідно, система управління інформаційними потоками передбачає систематизацію та контрольоване використання інформаційних документів.

Таким чином, система управління інформаційними потоками на воднотранспортному підприємстві – це ієрархічно побудована модель контрольованого внесення, оновлення та використання інформаційних документів із метою оптимізації робочих процесів мікро- та макросередовища підприємства, пов'язаних з інформацією.

Без належної організації потоку інформації в підсумку діяльність підприємства може зазнати проблем через таке:

- інформація поступатиме із значними затримками;
- інформація не дійде до адресата;
- інформація може бути ненавмисно або навмисно змінена під час проходження по інформаційних каналах;
- інформація може викладатися суб'єктивно, без можливості контролю та втручання з боку керівництва;
- ідентична інформація може дублюватися або бути зафіксована в різних формах, що спричинить складнощі її сприйняття;
- інформація може бути недостатньо або занадто деталізованою, з наявністю другорядних даних, незрозумілою для отримувача;
- інформація може не містити чітко визначену відповідальність за зміст інформаційних документів, що спричиняє можливу демотивацію персоналу та низьку якість підготовки важливих документів, необґрунтовані або помилкові управлінські рішення;
- інформація, з якою працюють по ненадійних каналах, може становити економічну небезпеку для підприємства.

Під час формування інформаційної системи на воднотранспортному підприємстві треба враховувати такі аспекти, як:

- функціональне призначення інформації;
- типи інформації;
- канали проходження інформації;
- технічні засоби для передачі інформації;
- очікуваний результат від роботи з інформацією.

Формування системи управління інформаційним потоком на воднотранспортному підприємстві складається з декількох послідовних етапів:

- опис необхідної інформації, необхідної для виконання співробітниками своїх обов'язків, з урахуванням наявних та потенційних потреб для поточної діяльності та розвитку підприємства;
- формування вимог до необхідної інформації з урахуванням потреб філій, підрозділів, відділів, окремих співробітників, а також клієнтів підприємства;
- формування системи управлінської звітності;
- формування системи доступу до інформації;
- визначення каналів інформування та, за необхідності, придбання технічного (програмного) забезпечення для обміну інформацією;
- інтеграція системи в щоденну роботу під-

- приємства;
 - контроль та отримання «зворотного зв'язку» від інформації, що надається;
 - регулярне оновлення інформації та загальної системи інформування на підприємстві.
- Оптимальним та ефективним буде побудування інформаційної системи, що враховуватиме максимальну кількість аспектів:
- види інформації;
 - джерела інформації;
 - канали проходження інформації;
 - функціональну спрямованість;
 - напрями роботи з інформацією.
- У табл. 1 наведено особливості різних аспектів інформаційних потоків на водотранспортному підприємстві.

Таблиця 1

Класифікація інформаційних потоків на водотранспортному підприємстві

№ п/п	Інформаційний аспект	Деталізація	Особливості
1.	за джерелами інформації	внутрішні	такі, що функціонують у межах підприємства, можуть бути горизонтальними та вертикальними, формуються та управляються визначеними співробітниками підприємства
		зовнішні	такі, що функціонують за межами підприємства або між підприємством та зовнішнім середовищем, можуть бути вхідні, вихідні, наскрізні та повністю зовнішні, формуються визначеними співробітниками підприємства та, з іншого боку, визначеними співробітниками іншого підприємства або неконтрольовано формуються у загальному відкритому доступі
2.	за видами інформації	горизонтальні	інформація для користувачів одного рівня управління
		вертикальні	інформація для користувачів однієї вертикалі в межах підприємства або його підрозділів, відділів, проектів
3.	за напрямком руху інформації	вхідні	такі, що надходять із макросередовища
		вихідні	такі, що спрямовані в макросередовище
4.	за каналами проходження інформації	персоніфіковані	такі, що постійно формуються та контролюються визначеними співробітниками
		автоматичні	такі, що не потребують втручання, але обробляються за зазначеним алгоритмом
5.	за призначенням	директивні	такі, що містять документи для обов'язкового виконання
		нормативно-довідкові	такі, що містять зразки необхідних документів (макети, моделі, бланки, форми, тощо) або алгоритми дії в визначених умовах (інструкції, положення тощо)
		облікові	такі, що містять регулярну звітність
		допоміжні	такі, що передбачають статичні та динамічні елементи спільної роботи над проектами або експертні дані для виконання своїх типових обов'язків
6.	за наданням доступу	відкриті	із наданням відкритого доступу до інформації мікро- та макросередовища
		закриті	з обмеженням доступу до інформації для визначених співробітників
		комерційні	із наданням доступу клієнтам тільки до відкритої комерційної інформації про продукти, послуги, тарифи тощо
7.	за способом передачі	за телефоном	такі, що формуються за допомогою телефону, факсу тощо
		поштою	такі, що формуються за допомогою послуг зовнішнього поштового зв'язку
		електронною поштою	такі, що формуються та передаються на внутрішніх електронних носіях
		через електронні комунікаційні мережі	такі, що формуються та передаються за допомогою внутрішніх та зовнішніх комунікаційних мереж

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 2

Зведення програмних рішень корпоративного інформаційного порталу

№ п/п	Програмне рішення	Особливості використання
1.	Microsoft Office SharePoint	Найкращий веб-портал для спільної роботи, що має найбільшу кількість інтегрованих підрішень та розширень. Добре інтегрується з MS Office та MS Exchange.
2.	1-C Битрикс	Зручне рішення для створення внутрішнього корпоративного сайту, що надає можливість для розміщення новин, файлоховищ, календарів, створення робочих груп, можливість проведення тренінгів. Інтегрується з 1С: Зарплата та управління персоналом та Microsoft Office.
3.	SAP NetWeaver Portal	Зручне рішення для розміщення баз даних, структурованої корпоративної та зовнішньої інформації.
4.	IBM WebSphere Portal	Корпоративний портал, що вміщує бізнес-додатки для сервісних проєктів підприємства. Інтегрується з усіма системами IBM.
5.	Oracle WebCenter Suite	Зручний корпоративний портал для керування бізнес-процесами. Містить корисні додатки: вікі, блоги, форуми тощо.
6.	PayDox	Система документообігу з можливістю розміщення файлових архівів, форумів, індивідуальної та спільної роботи над документами.

Джерело: розроблено авторами

Вибір програмної платформи для корпоративного порталу воднотранспортного підприємства є важливим чинником для досягнення основної мети управління інформаційними потоками – оптимізувати спільну роботу працівників підприємства, використовуючи достовірну та вчасну інформацію для отримання найкращих результатів.

Корпоративний портал можна визначити як джерело з доступом до всесвітньої мережі Інтернет, призначене для обмеженого та контрольованого кола користувачів, який забезпечує доступ та спільну роботу обраної аудиторії до ділової інформації. Користувачі такого порталу отримують персоналізований доступ до призначеної для них інформації та отримують можливість використовувати інформацію індивідуально або спільно з групами, що формуються залежно від функціональних обов'язків або характеру партнерських відносин.

До числа основних переваг корпоративної платформи належать такі:

- безпечний доступ до інформації з будь-якого місця на підприємстві або за його межами, що для воднотранспортного підприємства є чи не найважливішим чинником;
- пошук та систематизація інформації з різних внутрішніх та зовнішніх джерел;
- зберігання практично необмеженого обсягу даних на протязі тривалого часу;
- управління документами згідно з правом доступу;
- надання алгоритму дій у різних робочих ситуаціях завдяки автоматизованим сервісам;
- персоналізована робота з інформацією, що накладає відповідальність за її зміст;
- за необхідності – спільна робота над проєктами;
- налагодження зручних корпоративних каналів комунікацій (форуми, блоги, коментарі тощо);
- інтеграція додатків, зумовлена використанням окремих порталів.

Надамо зведену таблицю з найбільш результативних програмних рішень корпоративного інформаційного порталу, прийнятних та ефективних для воднотранспортного підприємства (табл. 2).

На базі сучасного корпоративного інформаційного порталу можна розробляти спеціалізацію функціональних можливостей основного програмного продукту. Так, з'являються можливості створення сайтів (філій або окремих проєктів) на базі основної платформи, порталу проєктного офісу, портал кадрової служби тощо. Такі додаткові програмні продукти забезпечують зручну роботу з одним джерелом, що містить велику кількість різноманітної інформації.

Висновки. Таким чином, автори доводять об'єктивну необхідність організації ефективної роботи з внутрішніми та зовнішніми джерелами інформації в мікро– та макросередовищі воднотранспортного підприємства, що спрямовує наявні та потенційні компетенції підприємства в цілому та компетенції персоналу зокрема на досягнення найвищих можливостей у розвитку та, відповідно, на отримання економічного ефекту, а також надає алгоритми та необхідний інструментарій такої організації. Так, організацію управління інформаційними потоками воднотранспортних підприємств необхідно здійснювати з урахуванням його особливостей, а також специфічних аспектів інформаційних потоків.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на формування комплексу конкретних заходів та інструментарію, а також дослідження особливостей інформаційного середовища різних підрозділів воднотранспортного підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Брайчевський С.М. Інформаційні потоки та інформаційні об'єкти / С.М. Брайчевський // Правова інформатика. – 2013. – № 2(34). – С. 79–85.
2. Верба В.А. Підсистема управління розвитком на підприємстві: концептуальні засади створення і функціонування /

- В.А. Верба // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право) / Гол. ред. О.П. Степанов. – К. : НАУ, 2009. – Вип. 1–2. – С. 404–411.
3. Мезенцева С.А. Оцінка ефективності функціонування інформаційно-комунікативної системи підприємства / С.А. Мезенцева // Торгівля і ринок України. – 2007. – Вип. 24. – С. 75–80.
 4. Мельниченко С.В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика : [монографія] / С.В. Мельниченко. – К. : Київ. нац. торг.-ек. ун-т, 2008. – 494 с.
 5. Николайчук В.Е. Теория и практика управления материальными потоками (логистическая концепция) / В.Е. Николайчук, В.Г. Кузнецов. – Донецк : КИТИС, 1999. – 413 с.
 6. Овсяннікова Н.М. Особливості формування і руху інформаційних потоків та їх вплив на діяльність агропромислових підприємств / Н.М. Овсяннікова // Економіка харчової промисловості. – 2011. – № 2. – С. 34–37.
 7. Птицина Л.А. Основні підходи до управління інформаційними потоками бізнес діяльності промислових підприємств України: формування єдиного інформаційного забезпечення системи управління промисловим підприємством в складних ринкових умовах / Л.А. Птицина // Вісник економічної науки країни. – 2010. – № 2. – С. 121–124.
 8. Тарасюк М.В. Контролінг в управлінні торговельними мережами: теорія, методологія, практика : [монографія] / М.В. Тарасюк. – К. : Київ. нац. торг. ун-т, 2010. – 548 с.
 9. Татаринцева А.С. Управління підприємствами туристичної сфери з використанням сучасних інформаційних технологій / А.С. Татаринцева, О.М. Олійник // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 148–153.
 10. Титоренко Г.А. Информационные системы в экономике : [учебник] / Под. ред. Г.А. Титоренко ; 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2008. – 463 с.
 11. Дайк А. Роль СМИ в управлении корпорациями/ А. Дайк, Л. Дзингалес ; сокр.пер.с англ. – М. : Весь мир, 2005. – 350 с.
 12. Інформаційні потоки в глобальних комп'ютерних мережах / О.Г. Додонов, Д.В. Ланде, В.Г. Путятін. – К. : Наукова думка, 2009. – 295 с.